

LIETUVOS
POLITINIŲ
KALINIŲ IR
TREMINIŲ SĄJUNGOS
SAVAITRAŠTIS

TREMINIUS

2002 m. rugpjūčio 1 d. Nr. 31 (509) Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Poetas sugrįžo. Visiems laikams

Antradienį į Kauną sugrįžo Poetas, šio miesto garbės pilietis Bernardas Brazdžionis.

Sustingo vasaros karštis, pakibo tylą virš Kauno senamiesčio, kai į pačią iškiliausią vietą - Arkikatedrą baziliką įnešė karštą. Ant raudono aksomo pagalvėlės gulė aukščiausi B. Brazdžionio apdovanojimai - Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino III ir I laipsnio bei Vatikano ordinarai. Nenutrūkstamu srautu žmonės ėjo ir ėjo atsiveikinti su Poetu. Prie Arkikatedros sutikau pagyvenusią porelę. Vyriškis negarsiai, tik sau ir šalia einančiai draugei, deklamavo Poeto eiles. Rimties ir susikaupimo valandomis Poetas tarsi žvelgė į puošnius Arkikatedros skliautus ir ramiai su mumis atsiveikino. Nuo šiol būsiu me kartu - džiaugsme ir nevil-

ty, drumzlinu rudens ir skaisčios vasaros dienomis. Kaunas gali didžiulius, kad Petrašiūnų kapinių panteone ilsisi šis kilnios dvasios milžinas.

Šv. Mišias aukojo JE Kauno arkivyskupas metropolitai Sigitas Tamkevičius, tarsi aureole gausiai susirinkusius kauniečius ir miesto svečius apsupo sakralinės muzikos garsai, Kauno miesto chorų atliekamos dainos ir giesmės. Tą iškilmingą ir susikaupimą sukaustytą valandą grojo Kauno kamerinis orkestras.

Žmonių jūra į paskutinę Amžinojo poilsio vietą palydėjo savo Poetą. Tebus jam lengva Petrašiūnų smiltelė.

Aušra SUOPYTĖ

Jono IVAŠKEVIČIAUS nuotr. su B. Brazdžioniu atsiveikina Jo bendražygis ir jaunystės draugas Juozas Kojelis

Ariogala - tai mažytė laisvę mylinčių žmonių Lietuva

Šiomet jau dvyliktą kartą Dubysos slėnyje įsižiebs Laisvės kovų dalyvių atnešta ugnis. Tiek metų čia rengiami politinių kalinių, tremtinių ir rezistencijos dalyvių sąskrydžiai "Laisvės ugnis - ateičiai kartoms". Renginys jau įgavo tarptautinį mastą, tad šį rugpjūtį žada būti dar iškilmingesnis ir prasmingesnis.

Renginio išvakarėse įvai-

rių Lietuvos politikos ir visuomenės veikėjų paklausėme, ką jiems reiškia žmonių susibūrimas Ariogaloje, kaip jie supranta ir aiškina tokį dvasios fenomeną. O gal moderniai vartotojų visuomenei, bijančiai bet kokios užuominos apie skausmą, tokios šventės nebereikia?

Kalbėjusiųjų mintys-5 psl.

(keliamą į 3 psl.)

Pirmajai Lietuvos Konstitucijai - 80 metų

Rugpjūčio 1 dieną 12 val. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejaus bokšto varpai primins, kad prieš 80 metų, 1922 - ują rugpjūčio 1 dieną, paskelbta pirmoji Nepriklausomos Lietuvos Konstitucija, kurios pagrindas - 1918 m. lapkričio 2 dieną Lietuvos Valstybės Tarybos priimta laikinoji Konstitucija. Lietuviškas melodijas varpais skambins karilionininkas Julius Vilnonis.

Miesto vadovai padės gėlių prie Laisvės paminklo ir prie signatarų kapų.

Prie atstatyto paminklo

Sekmadienį, liepos 21-ąją, žvakių liepsnomis sušvitę Prienų bažnyčios altoriai ir užrašas "Pulkim ant kelių..." suklupdė gausiai susirinkusius renginio dalyvius pasimelsti ir pagerbti prieš 47 metus žuvusius paskutinius Taurų apyg. Geležinio Vilko rinkt. partizanus: Bronių Petkevičių-Pipirą ir Klemensą Ulecką-Vakarą.

Po šv. Mišių keliolikos automašinių vilkstinių per Prienų šilą atvažiavo į Prienlankį ir išsirikiavo vakarinėje ežero pakrantėje. Prienų ir Kauno šaulių, politinių kalinių ir tremtinių grupelės su išskleistomis vėliavomis darnia rikiuote pasuko prie aukštumėlėje tarp žydinčių raudonųjų dobilų pastatyto naujo kryžiaus. Išradingo meistro, buvusio politinio kalinio Aleksandro Gumausko rankomis iš rinktinių lauko akmenų sumūrytame pagrindė pastatytas ir Prienų skyriaus šaulio Kazimiero Merkevičiaus padary-

ta meniška medine tvorele aptvertas 2,5 metrų aukščio baltos metalo kryžius žymi paskutiniųjų Vyčio tėvonijos partizanų - Pipiro ir Vakarų - krauju aplaistytą žemės lopinėlį.

Pipiras ir Vakarai jau įtartinėjo Pietų Lietuvos srities vado Lito (Vilties) paskirtą rinktinės vadą Žilviną ir susitikti su juo vengė. Tačiau gavę paskutinį Žilvino kvietimą nusprendė susitikti ir atėjo į Šiauliškių kaimą. 1955 m. liepos 20 d. partizanai praleido Gerulių sodyboje. Nesukbėdami nusiskuto, nusiprausė, apsitvarkė aprangą, pasitikrino ginklus ir po vakariinės prieš vidurnaktį išėjo. Prienlankio paežerėje sužėlusiais krūmais partizanai artinosi prie kalnelyje stovinčio, sutemų miglos gaubiamo Marcinkevičiaus vėjo malūno. Liepos 21-ąją po vidurnakčio prie malūno nuaidėjo automatų šūvių serijos. KGB užverbuoto ir paleisto agento smogiko Vacio, buvusio,

(keliamą į 2 psl.)

Prie žuvusių partizanų kryžiaus

Povilo PEČIULAIČIO nuotr.

Aktualijos

■ Šalių karinį bendradarbiavimą stiprins tarpusavio pasitikėjimas. Tai galima konstatuoti po to, kai liepos 30 d. įvyko Lietuvos krašto apsaugos ministro L. Linkevičiaus ir Rusijos gynybos ministro S. Ivanovo vadovaujamų delegacijų susitikimas. Rusijos gynybos ministras teigė, kad nė su viena iš Baltijos šalių nėra tokio artimo ir intensyvaus bendradarbiavimo kaip su Lietuva. Rusijos gynybos ministro teigimu, šalį tenkina dabartinės tranzito per Lietuvą sąlygos, tačiau ji nenorėtų "papildomų sunkumų".

■ Rusijos prezidento specialusis atstovas Kaliningrado srities klausimais D. Rogozinas pareiškė, kad būtų galima pakoreguoti Šengeno susitarimo taisyklės atsižvelgiant į artėjančią Europos Sąjungos plėtrą.

■ Septyni čečėnų kovotojai netoli Grozno, prie Čečen Aulo gyvenvietės, nuginklavo devynis prorusiškos administracijos milicininkus ir pasiėmė jų ginklus bei du automobilius.

■ Nemažai Irako cheminių ir branduolinių ginklų objektų paslėpti po žeme ir juos būtų sunku sunaikinti panaudojant tik oro pajėgas, pareiškė JAV gynybos sekretorius D. Ramsfeldas.

JAV prezidentas Dž. Bušas įpareigojo įsteigti nuolatinį biurą, kuris tęstų nuo karo su terorizmu pradžios vykdomą informacijos skleidimo kampaniją ir bus atsakingas už Amerikos įvaizdžio užsienyje formavimą.

■ JAV prezidento Dž. Bušo administracija svarsto galimybę smogti prevencinį karinį smūgį Irakui, kuris prasiždėtų atakomis prieš Bagdadą, vieną ar du pagrindinius vadovavimo centrus bei ginklų saugyklas.

■ Osamos bin Laden 22 metų sūnus Saadas tampa aktyvus "Al Qaeda" finansavimo ir logistikos reikaluose, kai šio teroristų tinklo vadovybė po JAV smūgių Afganistane išsilaipstė po "Al Qaeda" bazes.

■ Turkijos parlamentas nutraukė vasaros atostogas, kad paskelbtų pirmalaikius rinkimus. Nepaisydamos sunkiai sergančio ir politinę įtaką vis labiau prarandančio premjero B. Ecevit prieštaravimų, beveik visos partijos yra už tai, kad parlamento rinkimai, kurie šiaip jau turėtų vykti po dvejų metų, būtų surengti šių metų lapkričio 3 dieną.

Prie atstatyto paminklo

(atkelta iš 1 psl.)

rodos, ištikimo priesaikai partizano Algio Šermukšnio-Zilvino ir jo bendro – saugumiečio smogiko Petrylos automatų serijos perskrodė Laisvės kovotojų Broniaus Petkevičiaus-Pipiro ir Klemenso Ulecko-Vakaro kūnus...

Aplink kryžių sustoję renginio dalyviai tylos minute pagerbė Laisvės kovų didžiavyrių Pipiro ir Vakaro atminimą.

Įžanginį žodį tarė Jonas Matukevičius. Po to jis pakvietė kalbėti B.Adomėnienę. Ji detaliau atpasakojo tos niekšiškos, pasalūniškos operacijos eigą... Į Prienlaukio ežero platybes nuvilnijo Kauno šaulių vyrų choro "Trimitas" dainų posmai, kurių garsus sugėrė kitoje ežero pusėje augančių žilvičių krūmų juosta...

"Kelias minutes prie mūlo ir paežerėje aidėjo šuvių salvės... Rodos, vyko atkaklios kautynės..." – prisiminė netolimais esančios sodybos šeimos narė Antanina Marcinkevičiūtė-Makauskienė. Matyt, kad paneigtų jo kaltę, išdaviko Vacio atvestas karinis MGB dalinys įsncenizavo

Bronius Petkevičius-Pipiras ir Klemensas Uleckas-Vakaras

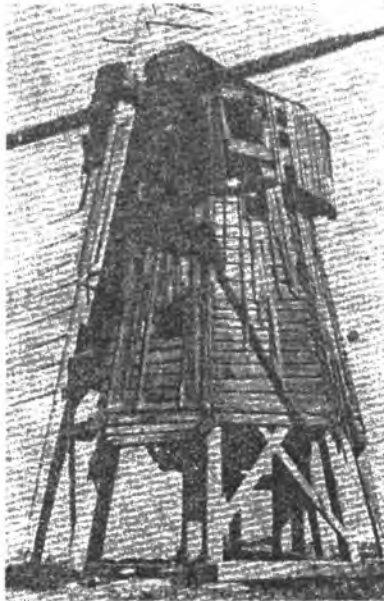
kautynes...

Paskutiniųjų Laisvės kovų kelis epizodus prisiminė buvęs partizanas Lakštingala – dim. mjr. Povilas Pečiulaitis.

Šių dienų politinių aktualijų tema kalbėjo buvęs partizanas dim. kpt. J.Čeponis – Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio prezidiumo pirmininkas.

Kažkodėl naujai pastatyto kryžiaus šventinimo apeigų organizatoriai atsisakė – galbūt todėl, kad senasis – jau surūdijęs ir nuimtas – kryžius buvo pašventintas.

Renginio organizatoriams ir dalyviams padėjo žuvusio partizano Vakaro sesers

a.a. Aldonos Uleckaitės-Paužienės sūnus.

Marcinkevičių, dabar Cinielių, sode vykusių vaišių metu LPKTS Marijampolės sk. pirm. ir apskr. koordinatorius V.Raibikis perskaitė rezoliuciją, reikalaujančią, kad Izraelio valdžia išduotų Lietuvos gyventojų genocido vykdytoją ir tiesioginį partizanų žudiką, buvusį KGB majorą Nachmaną Dušanskį. Renginio dalyviai perskaitytai rezoliucijai vieningai pritarė.

**Vytautas
JUODSNUKIS**

Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio Rezoliucija

Dėl Izraelio vyriausybės ir jos atskirų pareigūnų neatsakingų veiksmų Lietuvos valstybės ir jos piliečių atžvilgiu

Nė vienas okupantas nepadarytų tiek žalos valstybei ir jos žmonėms, jei neatsirasėtų išdavikų. Mūsų tauta tą patyrė jau 1940 metais, kai sovietinė armija okupavo Lietuvą. To meto lietuvių santykiai su kitataučiais (žydais, rusais ir kt.) buvo geri. Lietuvis gerbė jų papročius ir tradicijas. Tačiau prasidėjus sovietinei invazijai į Lietuvą pirmieji su okupantais solidarizavosi žydų tautybės žmonės. Savanoriškai (savanau-diškais tikslais) išitraukė į okupacinės valdžios saugumo (MGB) struktūras. Tapo aktyviais jos užmačių vykdytojais: tardytojais, prokurorais. Prasidėjo mūsų tautos genocidas: masiniai nekaltų žmonių areštai, kankinimai kalėjimuose, šeimų tremtis iš gimtųjų namų į Sibirą. Tai paliko neužgyjančią žaizdą mūsų širdyse, ypač tų, kurie neteko savo artimųjų, praėjo sunkų kalėjimų, tremties kančių kelią.

Šiandien vyksta pasaulinė

kova prieš terorizmą. Terorizmo pasekmes patiria ir Izraelio valstybės žmonės. Tačiau mums kelia nepasitenkinimą Izraelio vyriausybės pozicija. Ji globoja žiauriausius nusikaltimus mūsų valstybės žmonėms padariusių buvusį Lietuvos pilietį Nachmaną Dušanskį, neperduoda mūsų valstybės teisingumo organams.

Be to, smerktina Izraelio valstybės pareigūno Simano Zurofo, atvykusio į Lietuvą, provokacija – siūlymas po 10 tūkst. JAV dolerių tiems, kurie informuos apie žydų genocido vokiečių okupacijos metais dalyvavusius asmenis.

Tokie reiškiniai destabilizuoja draugiškus valstybių santykius, kelia žmonių, nukentėjusių nuo sovietinio okupacinio režimo, pasipiktinimą.

Lietuva tuomet neturėjo suvereniteto, jos įstatymai ir Konstitucija, dar sovietinės okupacinės valdžios panaikinti, negaliojo. Galiojo karo

įstatymai. Lietuva neatsako už okupacinės valdžios padarytas piktadarybes žydų ar kitų tautybių žmonėms bei jų priešų karo belaisviams.

Todėl prašome Lietuvos Respublikos Vyriausybę:

1. Ryžtingai pareikalauti, kad Izraelio vyriausybė perduotų Lietuvos Respublikos teisingumo organams Nachmaną Dušanskį, padariusį nusikaltimus mūsų valstybės žmonėms. Genocido vykdytojams senaties termino negali būti!

2. Neleisti mūsų valstybėje svetimos valstybės pareigūnams užsiimti provokacine veikla. Pastebėjus jų neleistinus veiksmus, nedelsiant išsiųsti iš šalies.

3. Pareikalauti Izraelio vyriausybės atsiprašyti už Simano Zurofo provokacinius veiksmus.

LLKS prezidiumo pirm. dim. kpt. Jonas ČEAPONIS

LLKS štabo viršininkas Vytautas BALSYS

LLKS Tauro apyg. vadas Jonas MATUKEVIČIUS

Rezoliucija priimta 2002 07 21 Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. partizanų kovos lauke, minint jų žūtį 47-ąsias metines.

Laiko pulsas

■ Praėjusią savaitę Vyriausybė skubiai priėmė nutarimą, iš esmės stabdantį pastaruosius penkerius metus vykusį nedidelių vidurinių mokyklų reorganizavimą į pagrindines. Švietimo ir mokslo ministras A.Monkevičius tuo metu atostogavo ir nebuvo apie tai informuotas. Iš pradžių pasipiktinęs, kad svarbūs sprendimai priimami jam už nugaros, A.Monkevičius neatmetė galimybės atsistatydinti, tačiau jau kitą dieną buvo ramus kaip avinukas ir nerišliai bandė aiškinti, kad Vyriausybės nutarimas ypatingos grėsmės reformai nekelia. Ministrui sunkiai sekėsi nuslėpti savo nusivylimą, kai jis suprato esąs tik žaisliukas socialdemokratų rankose ir pagalbos iš savo partijos kolegų nesulauks. Seimo pirmininkas A.Paulauskas eilinį kartą išsižadėjo savo bendrapartiečio, vildamasis socdemų paramos per artėjančius rinkimus į prezidentus.

■ Ne veltui pasigirdo prognozių, kad po šių rinkimų socialliberalų, kaip partijos, gali nebelikti – juos po savo sparneliu ketina priglausti socdemai. Premjeras A.Brazauskas nedviprasmiškai pareiškė, kad yra tik viena Vyriausybė – jo vadovaujama Vyriausybė. Ir kol bus šiame poste, lemiamas sprendimų balsas priklausys jam. Prezidentas V.Adamkus suabejojo, ar socialliberalų deleguoti ministrai turi pakankamą socialliberalų partijos bei koalicijos paramą, ar pajėgūs dirbti jiems patikėtose srityse. Per susitikimą prezidentūroje su Seimo pirmininku A.Paulausku ir švietimo ir mokslo ministru A.Monkevičiumi Prezidentas pažymėjo, jog yra įstrigusi pensijų reforma, nors socialinės apsaugos ir darbo ministrė V.Blinkevičiūtė buvo žadėjusi ją įvykdyti. Kritikuota sveikatos apsaugos sistema – kaip netenkinanti nei gydytojų, nei pacientų. V.Adamkus paragino Seimo vadovą, užuot kalbėjus apie kovos su korupcija deklaracijas, vykdyti realius darbus sveikatos apsaugos sistemoje, kurie pašalintų korupcijos galimybę. Prezidento paraginimas imtis konkrečių darbų, kad būtų pažabota korupcija, valdančiosios koalicijos partnerių buvo įvertinta kaip noras įžiebtį konfliktą tarp socialliberalų ir socialdemokratų. Kaskart, kai tik Prezidentas bando prispausti korumpuotus valdininkus, valdančioji dauguma susitelkia ir demonstruoja monolitinę vienybę.

■ Prezidentas V.Adamkus ne šiaip sau paragino Seimo vadovą konkretiems darbams, kurie pašalintų korupcijos voratinklį, apraizgiusį sveikatos apsaugos sistemą. Prezidentas gavo duomenų, kad Vaistų kontrolės tarnyboje klesti viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo tvarkos pažeidimai. Specialiųjų tyrimų tarnybos (STT) duomenimis, net ketvirtadalis tarnybos pareigūnų pažeidžia viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo tvarką. Sveikatos apsaugos ministras R.Dobrovolskis prisipažino, kad nežinojo, kas realiai darosi jam pavaldžioje institucijoje. Nežinojo ar nenorėjo žinoti? Juk jau pernai buvo kilęs skandalas, kai pats Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos vadovas V.Budnikas smaginosi Kenijos safaryje už privačios vaistų kompanijos pinigus. Ministras R.Dobrovolskis navi stebėjosi, kad viešieji ir privatieji interesai pažeidinėjami daugumoje ministerijų, o užkliuvo tik jo vadovaujama sveikatos apsaugos ministerija. Socialliberalų ministrams reikėtų praitintis prie minties, kad juos po truputį virškina vyresnieji koalicijos partneriai. Ir tai jie atlieka su jiems būdinga makiaveliška maniera: "tikslas pateisina priemones".

■ Į Lietuvą su trijų dienų darbo vizitu atvyko Rusijos gynybos ministras Sergejus Ivanovas. Vienas iš jo vizito tikslų – gauti leidimą tranzitu per Lietuvą išgabenti iš Kaliningrado srities pasenusį raketinį kurą. S.Ivanovas tikina, kad pasenusį raketinį kurą iš Kaliningrado galima išgabenti tik geležinkeliu per Lietuvą. Ir vėl Rusijos pusė sąmoningai užmiršta, kad šį itin pavojingą krovinį gali išsigabenti jūros keliu. Rusijos gynybos ministras S.Ivanovas prieš atvykdamas į Lietuvą viešėjo Kaliningrado srities Baltijsko mieste. Ten pareiškė, kad bet kuriuo atveju srities gyventojai išsaugos galimybę laisvai keliauti į kitus Rusijos regionus. "Kad ir kaip klostytųsi situacija, kaliningradiečiai neliks blokados žiede", – pareiškė Rusijos gynybos ministras. Pažymėtina, kad Maskva jau ėmė reikalauti bevizio režimo į Lietuvą ne tik Kaliningrado srities gyventojams, kurį jie dabar dar turi, bet ir visiems Rusijos piliečiams. Rusijos siekimas nutiesti "eksteritorialų koridorių" per Lietuvą taptų ne tik pagrindu nelegaliai migracijai, bet ir precedentu atnaujinti karinį tranzitą per Lietuvos teritoriją. Todėl raketinio kuro gabenimą per Lietuvą geležinkeliu jau galima laikyti preliudija į karinio tranzito atnaujinimą.

Juozas KUNDROTAS

Dr. Rūta GAJAUSKAITĖ

Ivykiai, komentarai

Ir vėl Rusija...

Vėl prasidėjo pretenzijos. Šį kartą dėl vizų į Kaliningrado sritį.

Lietuvos laisvės bylos raktas - slaptosios Molotovo-Ribentropo sutartys. Išviešino, ir dabar jau niekas neginčija panaudotos prieš mus priedurtos. Svarbiausia, kad tai pripažino pati Rusija. Tuo tarpu tinkamai neįvertinome Želigovskio akcijos. Tai ir kenčiame nuo lenkų įvairias pretenzijas: tai jiems autonomijos reikia, tai antros valstybinės - lenkų kalbos, tai lenkiškų pavardžių rašymo lenkiškais rašmenimis.

Dar blogiau dėl tragiško Prūsijos likimo. Jos laisvės raktas - 1945 m. Potsdamo konferencijos nutarimai - taip pat nebuvo panaudotas. Tai ir turime šalia "Damoklo karda" - buvusio okupanto kariuomenės bazę, didžiausią grėsmę Europos vidury. Dabar atsirado tranzito bėdos, nelegalių srautas ir kontrabanda.

Šiandien svarbiausia - mūsų sesė Prūsija. Ją ne tik nukariavo, sunaikino gyventojus, bet ir šventą jos vardą prieš visą pasaulį okupantai apjuodino. Ir ne vieną kartą.

Pirmąjį - kai germanai nukariavę patys save prūsais pasivadino ir savo kruvinus darbus Europoje mūsų vardu dangstė. Taip ir liko istorijos puslapiuose žodis prūsas žiaurumo simboliu.

Antrąjį - kai rusai okupavo Prūsiją. Per kelias savaites sunaikino, ištrėmė į Sibirą ar nukarkino beveik visus gyventojus. Įsteigė Europos viduryje savo karinę bazę ir jau daugiau kaip pusšimtį metų grasina visam žemynui. Pažymėtina, kad J.Stalinas Potsdamo konferencijoje pareiškė, jog Prūsija yra baltų (prūsų, skalvių, natangų, sembų, bartų, lietuvininkų) genčių žemės ir gali priklausyti tik Lietuvai, o ne buvusiai okupantei Vokietijai.

Tarptautinės teisės mastu susidarė keista situacija: po kelių šimtmečių vokiškosios okupacijos Potsdame buvo įteisintas Prūsijos padalijimas. Vakarinė dalis paskirta Lenkijai, o rytinė (Mažoji Lietuva) - Lietuvai. 1972 m. Eu-

ropos valstybės dar kartą patvirtino sienų, nustatytų po Antrojo pasaulinio karo, neliečiamumą. Taigi Mažoji Lietuva teisiškai priklauso Lietuvai.

Bet... Jau pusšimtis metų, kai ten įsitvirtinusi rusų kariuomenė bazė nesiruošia kraustyti, nors Lietuvos gyventojų referendumo valia 1993 m. rusų kariuomenė buvo išvesta iš Lietuvos. O Mažajoje Lietuvoje - liko. Liko, nes Potsdame buvo nuspręsta Mažąją Lietuvą perduoti Rusijai (SSRS) valdyti. Liko, nes po karo Lietuva dar neturėjo savo administracijos...

Jau dvylika metų, kai Lietuva nepriklausoma ir turi savo valdymo institucijas. Lyg ir nebelieka dingsties. Be to, 1996 m. baigėsi 50-ies metų terminas, ribojantis laikinumą. Tačiau Mažoji Lietuva iki šiol valdoma Rusijos. Ją valdo valstybė, kuri skelbia, kad tai "iskono ruskije zemli".

Kodėl nepriklausomos Lietuvos partijos ir vyriausybės tyli?

Labiausiai stebina tai, kad sovietinės propagandos nesugadintas šalies Prezidentas V.Adamkus jau pirmomis valandomis po to, kai tapo prezidentu, TV laidos teletitlo metu nuramino Maskvą: "Nėra Kaliningrado srities problemos, yra tik tranzito reikalai"... Taigi...

Jau kelis šimtmečius Lietuvos teritoriją savinasi kaimynai. Gudijoje beliko tik mūsų "salos", lenkai "priglaudė" suvalkus, o Mažoji Lietuva tapo rusų "iskonymi"... Maža to, Lietuva tarsi moka savo grobikams duoklę - mes jiems pigiai parduodame elektros energiją. Maža to - už savikainą mes aprūpiname rusų karinę bazę mėsa. Lyg savų ubagėlių neturėtume.

Yra išeitis. Ji - akivaizdi ir badyte bado akis. Išprašyti neteisėtą gyventoją iš Mažosios Lietuvos ir pasiūlyti šią teritoriją NATO. Taip padarė Islandija ir Australija. Gyvena dabar šios šalys ne tik ramiau, bet ir krašto apsauga tiek nekainuoja. Taip išloštume ir mes - moraliniu, politiniu, ekonominiu atžvilgiu.

Maskvos užsakymu

Vilniuje po neokomunistų atėjimo į valdžią rusakaliai pasijuto tarsi anais okupacijos laikais. Ne tik parduotuvėse, bet ir valstybinėse įstaigose vėl kalbama rusiškai, o mūsų valdžios atstovai ne valstybine kalba jiems nuolankiai atsakinėja. Tai, žinoma, nieko neturėtų stebinti. Nors ir maskuojama, vadinamųjų socialdemokratų prorusiška politika daugiau nei akivaizdi. Tą aiškiai pademonstravo Seimo narys "socialdemokratas" Sergejus Dmitrijevas. Jis pasirašė Rusijos Dūmos Tarptautinių reikalų komiteto pirmininko Dmitrijaus Rogozino inicijuotą projektą, pateiktą Europos Tarybos Parlamentinei Asamblėjai siūlant "atnaujinti žmogaus teisių padėties stebėjimą Latvijoje". Po šiuo dokumentu kartu su dar keliais komunistuojančiais parlamentarais iš Rusijos, Latvijos ir kitų šalių savo parašą padėjo ir S.Dmitrijevas. Kaip žinoma, Europos Taryba nutraukė Latvijos "stebėjimą" ir iš Rygos atšaukė savo misiją, taip ir nepastebėjusi, kad Latvija pažeistų kokius nors tarptautinius įsipareigojimus tautinių mažumų atžvilgiu. Beje, į tą Rusijos imperininkų ir komunistų inicijuotą rezoliuciją buvo planuota įtraukti ir Lietuvą. Esą ir Lietuva pažeidinėja žmonių teises, ypač Sausio 13-osios sąmokslininkų byloje. Toks valdančiosios neokomunistinės daugumos parlamentaro žingsnis pastatė į nemalonią padėtį vadinamuosius socialdemokratų, kurie bent jau žodžiais deklaruoja, esą pritariantys integracijai į ES ir NATO. Neokomunistų frakcijos seniūnas J.Olekas teigė, kad S.Dmitrijevas Europos Tarybos Parlamentinėje Asamblėjoje neatstovauja frakcijai, o tik pats sau... Anot J.Oleko, kiekvienas ET Parlamentinės Asamblėjos narys turi teisę išreikšti savo nuomonę. Tačiau kas gi, jei ne "socialdemokratai", delegavo S.Dmitrijevą į Europarlamentą?

Akivaizdu, jog Rusijos kurstomos ir išlaikomos prokomunistinės jėgos artėjant lapkričio mėnesio Prahos NATO viršūnių susitikimui dės visas pastangas, kad sukompromituotų bent vieną Baltijos valstybę. Kaip pažymėjo Lietuvos delegacijos ET Parlamentinėje Asamblėjoje

vadovas Seimo narys Jonas Čekuolis, jeigu Latvijos "stebėjimas" būtų atnaujintas, tai būtų didelė nesėkmė visoms Baltijos valstybėms. ET Parlamentinės Asamblėjos Lietuvos delegacijos narys V.Landsbergis tiesiai pareiškė, kad S.Dmitrijevas vykdo Rusijos politiką. Iki šiol nebuvo atvejo, kad inicijuojant kokį nors vieną iš Baltijos valstybių blogą projektą jį remtų Baltijos valstybės atstovai.

Dar vienas "blynas"

Buvęs Seimo narys Ryšard Maceikianec įkūrė naują Lietuvos lenkų partiją ir pavadino ją kairiojo centro Lenkų liaudies partija. Kad tai bus dar vienas valdančiosios neokomunistų partijos prielipas - netenka abejoti. Neatsitiktinai taip džiaugėsi naujosios partijos įkūrimu R.Maceikianec kolega socialdemokratų frakcijos narys Artur Plokšto. Jo teigimu, tai labai geras dalykas, nes socialdemokratai dėl to gaus daugiau balsų. Netgi Lietuvos lenkų rinkimų akcijos lyderis Valdemar Tomaševski teigė, jog naujosios partijos įkūrimas yra kairiųjų sąmokslas dalis. Beje, R.Maceikianec žinomas kaip lenkų autonominių veikėjas. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, LKP nomenklatūrininkams R.Maceikianec, A.Brodavskiui, S.Peško, L.Jankelevičiui, Č.Visockiui, O.Merkulovui ir kitiems autonomijos idėją pamėtėjo Maskva. Kaip dar 1994 metais pasakojo buvęs Generalinės prokuratūros Tardymo departamento ypatingai svarbių bylų tardytojas K.Milkeraitis, tyręs "autonominių" bylą, tardymas neišvengiamai artėjo prie Lietuvos KP Centro komiteto darbuotojo, Leningrado aukštosios partinės mokyklos absolvento Ryšard Maceikianec. Todėl jausdamas, kad artėja jo eilė, ėmėsi kontrpriemonių. R.Maceikianec net du kartus pareiškė, kad buvęs tuomet generalinis prokuroras A.Paulauskas yra KGB žmogus. Pasak K.Milkeraičio, kad ir kaip būtų keista, niekas nepareikalavo, kad R.Maceikianec atsakytų už savo žodžius. Užtat K.Milkeraičiui buvo "pasiūlyta" sustabdyti Rytų Lietuvos sąmokslininkų bylos tyrimą.

Okupantams nėra ramybės

Artėjant metinėms, kai čečėnų kovotojai 1996 metų rugpjūčio 6 d. užėmė sostinę Džochargalą (Grozną) ir išvijavo rusų armiją, laisvės kovotojai pastebimai sustiprino atakas prieš okupantus ir jų statytinius. Netgi Rusijos gynybos ministerijos aukšti pareigūnai, paprastai vengiantys pranešti apie patiriamus nuostolius, šį kartą pripažino, kad čečėnų kovotojų vado Ruslano Gelajevo būriai nukovė keliolika rusų kariškių. Dar septyni karininkai žuvo Šelkovskojės rajone. Atkaklūs mūšiai vyksta pačioje Džochargaloje, ypač Lenino ir Zavodskojaus rajonuose. Rusija teigia, kad čečėnų vado R.Gelajevo būriai įsiveržė į Čečėniją iš Gruzijos Pankisio tarpukalnės. Rusijos pasienio kariuomenės vadovybė tvirtina, kad "įsibrovėliai" iš Gruzijos labai gerai ginkluoti. Jie turi net zenitinių raketų kompleksus, rankinius prieštankinius kulkosvaidžius. Todėl Maskvą pasiūlė Gruzijai įsileisti rusų dalinius į Pankisio tarpukalnę. Kol kas Tbilisis neatsakė į tokį Rusijos pasiūlymą, tačiau apžvalgininkai mano, kad Gruzija nesutiks su tokiu reikalavimu.

Maskva taip pat apkaltino Gruziją, kad ji be jokių kliūčių praleidžia čečėnus per sieną. Tačiau prie Gruzijos sienos knibždėte knibžda rusų pasieniečių. Kokiais gi būdais čečėnų kovotojai prasmunka per rusų žiedą? Liepos 29 ir 30 d. rusų lėktuvai bombardavo vieną Pankisio tarpukalnės gyvenvietę. Oficialiame Gruzijos vyriausybės pareiškime sakoma, kad tokie rusų karinės aviacijos veiksmai yra ne kas kita kaip agresija prieš Gruziją ir reikalaujama nedelsiant nutraukti tokias provokacijas.

Užsienio politikos apžvalgininkai atkreipia dėmesį, jog vakarai po Vašingtono ir Maskvos flirto dėl bendros kovos su tarptautiniu terorizmu jau visai nebekelia klausimo tarptautinėje arenoje dėl rusų armijos žvėriškumą Čečėnijoje. Tačiau, anot vieno čečėnų karo vado, ir be vakarų moralinės pagalbos laisvę mylintys čečėnai kasdien įrodo, kad jau keliolika kartų Maskvos skelbta "pergalė prieš banditus" tėra tik mirażas.

Jonas Balnikas

Pratęskite "Tremtinio" prenumeratą

Primename: paštas prenumeratą priima tik iki 15 d. Užsiprenumeruokite "Tremtinį" ilgesniam laikui! "Tremtinio" prenumeratos kaina su pašto paslaugomis: 1 mėn. - 4 Lt, 3 mėn. - 12 Lt, 6 mėn. - 24 Lt. Indeksas - 0117.

Nelikite be savo laikraščio!

Mūsų interviu

Lietuva, NATO ir marionečių spektaklis...

“Tremtinys” pakalbino Kovo 11-osios Akto signatarą dr. Povilą VARANAUSKĄ prašydamas pareikšti savo nuomonę dėl Lietuvos stojimo į NATO. Priežasčių pagvildinti šią temą daug. Viena jų – kai kurių žmonių bandymas inicijuoti referendumą dėl Lietuvos stojimo į NATO.

- Kaip vertinate referendumo surengimo idėją apskritai?

- Šiaip referendumus vertinu teigiamai, tačiau tokie sudėtingi klausimai, kaip Lietuvos stojimas į NATO, negali būti paviršutiniški, populistiški ar sprendžiami neįsigilinus į esmę. Tauta tam ir išrenka politikus, kad jie spręstų ir rinktųsi geriausias variantus. Mūsų aptariamas klausimas labai sudėtingas, tačiau visos parlamentinės partijos vieningos kaip vientisa styga ir pasisako už Lietuvos stojimą į NATO bei ES. Nereikia užmiršti, kad referendumai mums brangiai atsieina.

- Šiuo atveju ir politinės etikos klausimas - ne antraeilis dalykas?

- Trumpai tariant – logikos trūkumas. Tautos išrinkti politikai vieningai prašosi į NATO ir ES. Ir staiga atsiranda “noras” rengti referendumą apklausiant Lietuvos piliečius, ar mes to norime! Tai tas pats, jei skelbtume referendumą, ar neprivalo atsistatydinti Seimas, Prezidentas arba Vyriausybė. Tokiais veiksmais išvelgiu tam tikrų jėgų norą destabilizuoti politinę padėtį ir ūkinę veiklą.

- Ar Jūs tikite referendumo iniciatoriais?

- Ne vieną jų pažįstu asmeniškai, kitus – “iš klausos”, trečių pavardes girdžiu pirmą kartą. Manau, kad mūsų valstybė gyvybinga. Savo nuomonę turi ir oponentai, ir naujovių šalininkai. Ir tai gerai. Tačiau kalbant apie referendumą, kai kurie jo iniciatoriai idėjas “iš praeties semia”. Atsiranda ir tokių, kuriems (ar jų artimiesiems bendrams) anuometinė KGB slapyvardžius suteikusi.

- Gal esate pastebėjęs istorinių sąsajų?

- Taip. Prisiminkime 1926 metais Lietuvoje veikusią Karolio Požėlos grupę. Kiek žinoma, Lietuvos valdžia, prieš grupę sušaudant, kreipėsi į Staliną dėl jų iškeitimo į sovietų lageriuose kalinamus lietuvius. Stalinas to daryti neleido. Rafael Čiornyj, kurį sovietinės propagandos aparatas “atvertė” į lietuvių - Rapolą Čarną, buvo kadrinis sovietų CK (Ypatyngasis komitetas) žvalgas.

Priešiškos šalies žvalgyba rengė asmenis, kurie buvo

pajungti 1940-ųjų birželio 15-osios perversmui. Jie dangstėsi patriotiniais lozungais dėl Vilniaus. Ypač tuo naudojosi Maskvos statytinis J.Paleckis, kuris tada nebuvo pagrindinės Komunistų partijos narys.

Įsimintinas Lietuvos valstybės forumo kūrimas. Seniai paskelbta, kad metmenų tekstas buvo sukurtas pagal Maskvos scenarijų ir derinamas su KGB Lietuvos skyriumi. Derinimo darbą atliko KGB agentas Kliugeris (Algis Klimaitis). Metmenų esmė ta, kad nepriklausomybės teks laukti tol, kol subyrės visa Sovietų sąjunga. Kaip nuo Rusijos atsiskyrė Čėčenija, visi gerai žinome. Pasirašiusieji net nežinojo, kad juos kaip marionetes panaudoja KGB.

- Kokią turite viziją dėl Lietuvos ateities?

- Lietuva – NATO ir ES sudėtyje. Šios organizacijos netaps viršvyriausybine organizacija. Be to, tai ne valstybė, todėl neteisinga būtų jas lyginti su imperija, nors didelę įtaką turės JAV. Politikoje negali būti aklo pasitikėjimo ar atsidaivimo. NATO įstatai tai numato. Kad būtų galima pasitikėti Rusija, ji turi įrodyti savo patiklumą. Neseniai mums pavyko su šia šalimi susitarti dėl naftos tiekimo. Kompetentingi spręsti šiuos klausimus Rusijos valdininkai aiškina, kad naftos eksportą nukreips per St.Peterburgą, tačiau reikalauja nekontroliuojamo tranzito Rusijos piliečiams per Lietuvą į Karaliaučius. Kodėl jie nesinaudoja St. Peterburgu? Jie abejoja Klaipeidos priklausomumu Lietuvai, tačiau sako, jog Karaliaučius (Kaliningradas) nuo amžių yra jų. Ir tai skelbia pirmojo ešelono politikai. Tai politinio mąstymo chaosas. Tikiu, ateityje jis įgaus teigiamą bendražmogišką kryptį. Lietuva tuomet gražiai sutartų su kaimyninėmis valstybėmis.

Lietuvos priklausymas NATO, manau, tai paspartins. Kol pasaulis apsiginklavęs, ir Lietuva turi būti apsiginklavusi. Valstybės, nepriklausančios NATO (Šveicarija, Suomija, Švedija), savo šalies gynybai išleidžia tris kartus daugiau.

- “Tremtinys” dėkoja Jums už įdomias mintis.

Grūto šešėlis ant laisvės kovų atminimo

Karo ir pokario metais Lietuva neteko daugiau kaip milijono gyventojų. Jie tapo XX amžiaus pasaulio persidalytojų aukomis. Šimtai tūkstančių žuvo laisvės kovoje už savo žemę, kalbą, tikėjimą. Lietuvos okupantai puikiai žinojo, kad kraštą pajungs savo valiai tik jį kolonizuodami, į Sibiro platybes išstremdami vietinius gyventojus, o į jų vietą atkeldami vadinamuosius specialistus ir šimtus tūkstančių kitų perėjūnų. Niekas to neskelbė laikraščiuose, bet įrašai liko mažai kam prieinamose vadinamojo KEČ, tai yra “butų valdymo tarnybų”, knygose. Kiekvienas puslapis, kiekviena eilutė - vis “nauji specialistai”, užimantys tūkstančius geriausių butų. O kiek jų buvo – reikėtų suskaičiuoti.

Tautą pavergti padėjo okupanto ideologija, ateistinė propaganda, begalinės marksizmo-leninizmo paskaitos, kitaminių paieškos, sovietinių stabų ir stabukų paminklai gražiausiose miestų ir miestelių vietose. Dar prisimename, kaip iškilmingai vietiniai okupantų atstovai dėdavo gėlių tų stabų papėdėse ir kaip versdavo savo pavaldinius tai daryti. Šie prisiminimai kai ką gal suerzins - visi juk tai žinome. Bet ar atsimename iš mokyklinės istorijos, kad stabmeldystė būdinga vergovinei santvarkai, kuri kažkodėl XX a. buvo vadinama socializmu? Ar ne dėl to naujieji politikai nori atgaivinti stabmeldystę kaip religiją XXI a.?

Kolonizaciją stabdė nuožmus tautos pasipriešinimas okupantui ginklu, užsitęsęs beveik 10 metų po karo pabaigos. Vėliau pasipriešinimas vyko kitomis - taikiomis priemonėmis. Šias žinomas tiesas nuolat dera priminti, kaip ir 1997 m. Seimo priimtą ir prezidento A.Brazausko pasirašytą Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymą. Įstatymas konstatuoja, kad 1940-1990 m. Lietuvoje įvairiomis formomis vyko pasipriešinimas (rezistencija) SSRS ir Vo-

kietijos okupacinėms valdžioms, pažymi, kad didelė Lietuvos gyventojų dalis žuvo laisvės kovose arba tapo genocido, nusikaltimų žmoniui ir žmoniškumui bei karo nusikaltimų aukomis, ir tai turi būti atmenama, deramai pagerbta ir įamžinta.

Kas įamžinta priėmus įstatymą 1997 metais?

Buvęs kolūkio pirmininkas V.Malinauskas buvusiam premjerui G.Vagnoriui leidus surinko okupantų stabus, pavadino juos meno kūriniais ir nukišo į buvusią klampią vietą - naujai užkariautą, todėl pigiai įsigytą žemę, kurią pavadino Grūto parku. Taigi pagerbė ne įstatyme minimus rezistentus, genocido aukas, bet tuos stabus, kuriems klojo gėles šlovingais kolūkių klestėjimo laikais.

Gyvenimas ir laikas parodys, kiek toliaregiški buvo Grūto pamėklių gerbėjai, atskleis jų stiprybę ar dvasios menkystę ir tuštybę. Viena aišku, kad tai, anot Denikeno, “prisiminimai apie ateitį iš tremtinių vagonų ir partizanų slėptuvių”, kur parko kūrėjų nebuvo, nes jie buvo “nusipelnę gyventi geriau”... O kai grybai iš Baltarusijos užvers Europą ir sumažins tikrąsias kūrėjų pajamas iš kelmučių, gyvensime iš užsienio turistų, besigrožinčių sovietiniu kiču iš Dailės muziejaus fondų ir savivaldybių sandėlių.

Latviai savo stabus sulydė, prigamino dzinguliukų ir išpardavė turistams. Mūsų kaimynai vietoj raudonųjų šaulių muziejaus įsirengę puikų Okupacijos muziejų, kurio mes galime tik pavydėti. Sunku suprasti, kodėl giminingų tautų tokie skirtingi požiūriai. Kai kas bando aiškinti, kad latviai “apkrėsti” vokišku virusu, Latvijoje buvo net dvi jų pačių SS divizijos, o pas mus nieko panašaus būti ir negalėjo. Mes kovojome su visais okupantais, mūsų partizanai bandė išnaikinti dvi elitines Vetrovo KGB divizijos, pulkai vietinių strybų. Latvių nukaršę esesininkai marširuoja Rygos gatvėmis, o pas mus

stabų garbintojai ir jų palikuonys žaidžia saldžių prisiminimų žaidimus.

Grūto parko kluone tremties vietų žemėlapis asocijuojasi su pionierių stovyklų išdėstymu, o stenduose ordinuoti aštuoni KGB generolai gretinami su sušaudytų pasipriešinimo dalyvių (neva banditų) nuotraukomis. Dar prieš kelis mėnesius kabučių prie žodžio “banditai” nebuvo. Nežinau, ar tos kabutės atsirado po Genocido centro aukščiausios vadovybės vizito.

Kad pasipriešinimo (rezistencijos) dalyviai ir genocido aukos turi būti prisimenamos, deramai pagerbtos ir įamžintos - nurodo įstatymas. O kur ir kuriame įstatyme kalbama apie sovietinių stabų atminimo įamžinimą ir genocido vykdytojų pagerbimą?

Didysis sovietinės ideologijos išsilaisvinimo žygis prasidėjo Lietuvos pietuose, prie pat socializmo citadelės sienų. Nuo Grūto parko jis slenka į šiaurę bei vakarus. Pirmas taikiny - Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejus. Pirmasis krislas ir nepatogus objektas grandioziniuose vasarvietės pertvarkymo ir ideologinio švarinimo planuose. Muziejaus iškaba jau nuimta. Viskas vadinama pastato rekonstrukcija, jau panaikintas buvęs įėjimas į muziejaus sales, “apkarpytos” patalpos. Druskininkų meras užsimojo muziejų iškelti, tik nėra kur, ir dar Politinių kalinių ir tremtinių sąjunga nepatenkinta.

Genocido centrai tas muziejus - smulkus objektėlis be aiškaus statuso, tiesiog bereikalingas galvos skausmas, nes problemų yra ir daugiau ir ne tik Grūte - kas nors ims ir ras dar vieną žodį “banditai” be kabučių...

Daugiau turime kalbėti apie pagarbą laisvės kovų dalyviams ir įstatymui, apibrėžiančiam rezistencijos atminimo įamžinimą. Daugiau šviesos ir aiškumo - tada Grūto parko šešėlis prasmegs jį supančioje pelkėje.

**Arimantas
DRAGŪNEVIČIUS**

Atvirkštinis procesas

Pasklaidžius Lietuvos Konstituciją ir perskaičius 56-ąjį straipsnį randame tokias eilutes: “Seimo nariu gali būti renkamas Lietuvos Respublikos pilietis, kuris nesusijęs priešais ar pasižadėjimu užsienio valstybei”. Šis

teiginys tinka visoms valstybėms, taip pat ir Sovietų sąjungai. Logiškai mąstant, Lietuvos komunistų partijos Centro komitetas ir jo pirmasis sekretorius bei buvusio biuro nariai labai glaudžiai buvo susiję ir bendradarbia-

vo su užsienio valstybe. LKP buvo susijusi su saugumu ir KGB. Iš to galima daryti išvadą, kad buvę šių institucijų vadovai negali būti renkami šalies prezidentu, negali vadovauti LR Seimui. Dabar Lietuvoje yra atvirkščiai...

A.GUDAS
Panevėžys

Ariogala - tai mažytė laisvę mylinčių žmonių Lietuva

Kęstutis PETRAUSKIS
Lietuvos nacionalinio
radijo direktorius

Sąskrydis yra ne tik garsumas, bet ir reikšmingas įvykis. Reikšmingas todėl, kad jis padeda išsaugoti mūsų dar nelabai tolimos, bet skaudžios praeities prisiminimus. Reikšmingas tuo, kad tai yra galimybė buvusiems tremtiniams ir politiniams kaliniams susitikti, prisiminti patirtus išgyvenimus ir netektis. Per šį susibūrimą mezgamas kartų dialogas ir bendruomeniškumas. Lietuvoje, valstybėje, kuri 50 metų išgyveno sovietinę okupaciją, sunkiai klostosi santykiai tarp kartų, nėra patirties perimamumo. Tai viena svarbiausių priežasčių, kodėl mūsų visuomenėje toks atsakomybės už savo šeimą, asmenį, bendruomenę ir valstybę stygius.

Tenka pripažinti, kad buvusių politinių kalinių ir tremtinių, Laisvės kovų dalyvių patirtis, jų kovų istorija dažnai nesuprantama, o jaunajai kartai, brendusiai sovietiniais metais ar augančiai jau nepriklausomoje Lietuvoje, net svetima.

Tiesioginis įvairių Lietuvos kartų bendravimas tokių sąskrydžių metu yra svarbus ir būtinas atkuriant ryšius. Svarbu skatinti Lietuvos jaunimo susidomėjimą ir pagarbą praeičiai, pagarbą toms vertybėms, kurias puoselėja vyresnės, daug išmėginimų patyrusios kartos. Nesiremdami praeities patirtimi, nesukursime visapusiškos, darnios ateities.

Arvydas VIDŽIŪNAS
Tėvynės sąjungos
(LK) frakcijos
seniūno
pavduotojas

Ariogalos sąskrydis dabartiniame medžiagos pasaulyje yra vienas iš gražesnių buvusios romantinės tikros Lietuvos atspindžių. Malonu, kad yra žmonių, kurie mąsto apie valstybę ne tik žiūrėdami į gardaus valgio šaukštą. Turiu pripažinti, kad ir pats tik porą kartų tesu buvęs šiame renginyje.

Kitas klausimas: ką daryti, kad tokie renginiai galutinai nepralaimėtų medžiagos kultūrai. Nežinau, kokių naujų formų Ariogalos sąskrydžiui reikėtų, kad jis pritrauktų daugiau jaunimo. Nesu komjaunuoliškai naivus, nemanau, kad keli garbingo amžiaus ponai papasakos jaunimui apie šlovingas praeci-

ties kovas ir šis iš karto pasikeis. Pats savęs klausiu, kaip padaryti, kad tai būtų ne vien tokio likimo žmonių susibūrimas. Vien tai, kad ten pasibūna panašaus likimo žmonės, yra gerai. Bet reikėtų, kad renginys darytų didesnę įtaką kitiems. Mūsų visuomenė tai būtų sveika. Bėda ta, kad tokių tradiciškai valstybinę Lietuvos poziciją ginančių socialinių grupių nėra daug.

- Ar nemanote, kad šis renginys iš dabartinės Lietuvos konteksto iškrenta ir yra keistas?

- Aišku, keistas: romantiškai gražiai keistas. Iškrenta todėl, kad iki šiol (kokį čia "mandrą" žodį panaudojus? - atomizuota visuomenė), taigi atomizuotoje visuomenėje vis dar nėra normalių klubų, bendruomenių, socialinių grupių, nėra interesų susibūrimų. Ir jei viena vertybiškai stipri, moraliai susiejusi save socialinė grupė telkiasi ir daro ką nors savo smagumui - tai duok, Dieve, sveikatos.

Mūsų visuomenė - kairė visuomenė. Taip yra visose posovietinėse valstybėse. Parodykit man nors vieną posovietinę normalią dešinę valstybę. Estai dar laikėsi su reformomis, bet per prezidento rinkimus Riuteliui atidavė valdžią. Daugeliui Lietuva nėra didelė valstybė. Kaip ir nepriklausomybė, kuri neatnešė lauktos socialinės gerovės ir ramybės. Daug bedarbių. Net vyresnio amžiaus žmonių, susiformavusių ir gyvenusių socialistiniais laikais, kurie jiems gražūs dėl buvusios socialinės gerovės, užtikrinto darbo: talonai, dešrelės ir pan. Tad jiems nėra vertybė tai, kas buvo prieš karą, ar tai, ką politiniai kaliniai ir tremtiniai prarado: savo sąžiningai sukurtus gyvenimus, šeimas, artimuosius...

Šiandien neapsakomai didelis tempas. Žinių ekonomika, žinių revoliucijos, kompiuterizavimai, telefonizavimai. Tai, kad toks sąskrydis vyksta, kad yra žmonių, kurie dar kelia valstybės vėliavą, nors liberalai su socialdemokratais sakė, kad tai nėra valstybinė prievolė, tai yra puiku. Norėčiau, kad kiekviename kaime ir miestelyje būtų grupelių, kurios rengtų panašius nepriklausomybės renginius.

- Sąskrydžio devizas "Laisvės ugnis - ateities kartoms" sako, kad šis pasibūvimas - ne sau, o kitiems. Ar Jums taip neatrodo?

- Ai, čia labai žurnalistiš-

kai klausiate. Manau, kad buvusių tremtinių pirmasis tikslas - susirinkti ir pasibūti su saviškiais, prisiminti, kokie esame stiprūs, kiek mūsų daug. Dar turime, ką pasakyti. Ne viskas Lietuvoje dar yra gerai, bet turime savo poziciją.

Norėčiau palinkėti, kad šio tūkstantmečio Lietuva po visų revoliucijų, socialistinių klajonių, pereinamojo laikotarpio ekonominių sunkumų ir neidealių politikų veiklos pradėtų grįžinėti prie tautinės valstybės, prie tų pamatinių dalykų, kurie bus labai svarbūs ir įstojus į ES ir NATO: prie kalbos, žmogiškųjų santykių, prie bendruomenių plėtros, prie didesnės kaimynų pagalbos vienas kitam. Šiuo požiūriu tremtinių susibūrimas Ariogaloje yra puikus pavyzdys. Pavyzdys, kaip būti kartu, nepalikti vieno žmogaus, kaip kalbėti apie iškilus dalykus, kurie valstybę kelia ir veda į priekį.

Gabrielius ŽEMKALNIS
Pasaulio lietuvių
bendruomenės
pirmininkas

- Man ši šventė yra padariusi didelį įspūdį. Deja, kasmet negaliu ten būti, bet visada tomis dienomis prisimenu šį žmonių susibūrimą. Kartą sąskrydžio Ariogaloje metu buvau Ulan Udė, kur šią šventę prisiminėme, mėginome siūsti sveikinimą.

Ariogalos sąskrydis - labai reikalinga ir svarbi šventė. Mano akimis, tai nėra vien tik buvusių tremtinių ir politinių kalinių, laisvės kovotojų suvažiavimas pasidalyti prisiminimais. Nors tie prisiminimai - dalis labai skaudžios Lietuvos istorijos. O istorija mums būtina: be jos negalime kurti ateities. Svarbiausia, kad jaunoji karta suprastų ir pasimokyėtų. Pastebėjau, kad jaunimas (ir šiek tiek vyresnė karta) labai nedaug žino apie tuos skaudžius įvykius ir apie tai, kas gali atsitikti Lietuvai, jei ji vėl prarastų nepriklausomybę, jei vėl pradėtų veikti represinės struktūros. Iš tokių susibūrimų kaip Ariogalos matome, kas įvyko, ir pareiškiamo, kad tai niekada neturi pasikartoti. Kartu pagerbiame visus, kurie nukentėjo.

- Dabartinė vartotojų visuomenė nelinkusi galvoti apie baises ir blogus dalykus, kurie ją gali ištikti. Žmonės gerokai išlepę ir mano, kad gerai gyvena ir gyvens tik geriau. Jie nesusimąsto ir

neketina to daryti. Ar ne todėl rodoma tiek inercijos šiai šventei?

- Galima įžvelgti tendenciją, kad nenorima kalbėti apie blogus dalykus. Bet galbūt į juos reikėtų kitaip žiūrėti? Matyti ne blogus dalykus, o heroizmą. Kančia nebūtinai yra blogas dalykas. Ji mus užgrūdina. Kančia mus atvedė į nepriklausomybę. Gal kol kas ne visiškai tokie nepriklausomi, kokie norėjome būti, bet pasieksime ir tai.

Man teko kalbėti atidengiant paminklą Juozui Lukšai. Sakiau tada: dažnai girdime, kad ne tokios Lietuvos norėjome. Jei šiandien paklaustume J. Lukšos, ar tokios Lietuvos jis norėjo, nedviprasmiškai atsakytų: taip, tokios - nepriklausomos. O jei ji nėra tokia, kokią įsivaizdavome, tai tas priklauso nuo mūsų pačių. Ir tokie minėjimai, šventės prisideda prie to. Mums reikia daug ką prisiminti. Šiandien, kai vyksta mūsų pokalbis - liepos 15-oji. Pasakysiu atvirai - kalbant apie prisiminimus, esu nusivylęs. Iš pagrindinių šalies laikraščių tik viename paminėtas Žalgirio mūšis. O kur Darius ir Girėnas? Pamiršome?

Atminimas ir gyvieji liudininkai yra nepaprastai svarbu. Džiaugiuosi, kad Ariogalos šventė šiais metais sureikšmintą. Tikiuosi, ji įgaus vis didesnę mastą.

Jadvyga Simonavičiūtė-GEDVILIENĖ
tremtinė

- Kuo paaiškinti tokį dvasios fenomeną - kasmetinį žmonių susibūrimą Ariogaloje? Atsakymas labai paprastas: trėmė pačius darbščiausius, talentingiausius, patriotiškai nusiteikusius inteligentus, ūkininkus, amatininkus, darbininkus. Buvo imtasi visų priemonių, kad nepalūžtų žmonių dvasia. Daug kur tremtyje veikė chorai, liaudies šokių, sporto kolektyvai.

Ariogalos renginio organizatoriai - Danutė ir Antanas Vizbarai talentingai visas tas šakas sujungia. Pagaliau, apsilankome nuostabiame vietoje, kur kadaise vaikštinėjo Maironis. Gražuolės Dubysos krantai ir šv. Mišių auka, Tautiška giesmė, padangėje nusidriekusi mūsų Trispalvė ir choristų dainų darnus skambesys... Visa tai nepakartojama. Ar ne dėl to kilo į žūtbūtinę kovą mūsų partizanai? O kur lagerio ar trem-

Laisvės ugnis -
ateities kartoms

ties draugo šiltas rankos paspaudimas? Kas gali būti maloniau už šias akimirkas?..

Šiomet Ariogaloje ketina dalyvauti daug moksleivių, todėl labai tiktų šios eilės: "Šiandien Lietuva man graži net niūrią dieną, / Man mielas jos kiekvienas kampelis jau vien dėl to, / Kad ji - mano tėvynė". Iš visos širdies linkiu, kad laisvės ugnis, išžiėbusi Ariogaloje, niekada negestų.

Danguolė Kviklytė-KARKALIENĖ
tremtinė

- Kasmetiniai susitikimai Ariogaloje ir pabendravimas su žmonėmis man - tikra dvasios atgaiva. Renginio organizatoriai gražiai ir sumaniai atgaivina skaudžius tautos išgyvenimus ir tomis valandomis pasijuntame stiprūs, gražūs ir kilnūs. Tai padeda nepamiršti praeities ir apie viską pamąstyti. Tokie susibūrimai turėtų būti prasmingi ne tik mums, buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams, partizanams, bet ir visiems Lietuvos žmonėms.

Tada, kai galingai skamba Lietuvos himno melodija ir žodžiai, tarsi iškyla kaltės jaunajai kartai jausmas. Gal labai atsakingai parengėme jaunus žmones būti vertais Tėvynės piliečiais? Mūsų, gyvųjų, pareiga ir skola nesugrįžusiems - perduoti jaunimui tą kovų ir vilčių estafetę, kad jie tęstų mūsų pradėtus darbus. Visa tai suvoki tik būdamas Ariogaloje. Man tai - tyro džiaugsmo šventė. Tą dieną Ariogala tampa mažyte tikrai laisvų ir laisvę mylinčių žmonių šalimi - Lietuva, nes tūkstančiai širdžių tomis valandomis plaka vienu ritmu.

Šią šventę kiekvienas turime priimti ne kaip buvusio skausmo, o kaip po kančių atėjusio džiaugsmo triumfą. Tai tiesios pergalė prieš smurtą, prieš melą ir veidmainystę. Prie aukuro visi jaučiamės kaip giminės, labai artimi ir geri vieni kitiems. Toks jausmas vienija žmones, tokio jausmo mums dabar labai reikia. Sąskrydį reikia pateikti ir priimti ne kaip buvusio skausmo prisiminimus, o kaip sklidiną džiaugsmo taurę. Gyvuok, Ariogala, per amžius!

Parengė
Ingrida VĖGELYTĖ
Asta ŠAUKĖNAITĖ

Nukankintas už sparnuotą žodį

*Kraštą siurbia, geria kraują
Kruvini tironai,
Vėl į Sibirą keliauja
Brolių ešelonai.*

Už šias keturias eilutes ir už tai, kad Valakupiuose nuomojamame bute buvo priglaudęs Aukštaitijos partizanų būrio vadą, 1952 metais poetui Kaziu Inčiūrai buvo atseikėti 25 metai kalėjimo. Praėjus dviem mėnesiams po nuosprendžio Lukiškių kalėjime eidamas 50-uosius gyvenimo metus iškankintas mirė. Poeto sesuo Valerija Inčiūraitė KGB archyvo byloje rado felčerės Sergejenkovos ir leitenanto Bacharovo pasirašytą 1952 m. balandžio 16 d. aktą su užrašu "sekretu" (slapta). Akte mirties priežastis nurodyta "bendroji mažakraujystė", pažymėta, kad viršutinėje pilvo dalyje, ant abiejų pečių ir dešinės blauzdos yra randai po operacijų. Nuo kokių "operacijų" liko randai, žinant KGB tardymo metodus, aiškinti nereikia. Bylos medžiaga liudija, kad poetas nieko neišdavė.

Iš nepelnytų užmaršties K.P.Inčiūrą prikėlė kukliu 220 egz. tiražu išleistoje knygoje "Vieno eilėraščio poetas (Esė. Eilėraščiai. Impresijos. Atsiminimai apie politiniuose katalizmuose žuvusį Kazį Praną Inčiūrą)" poeto sesuo, taip pat poetė Valerija. Autorė knygos pavadinime brolių vadina vieno eilėraščio poetu, nors jų jis parašė ne vieną ir ne du. Tačiau vienas – "Nemunas siūbuoja", iš kurio posmelis pautuotas, jo autoriui uždėjo poeto kankinio vainiką. "Šios knygos pagrindinis veikėjas, – rašo Valerija Inčiūraitė, – nebuvo kovotojas įprastine šio žodžio prasme. Jis tik gyveno šalia kovojančių ir stengėsi paremti juos. Savuoju "automatu" – sparnuotu dainingu žodžiu, už kurį, pasirodo, galima nubausti tokia pat – pačia aukščiausia bausme."

Valerijos knyga yra paminklas ir dokumentas, keliantis iš užmaršties ne tik sparnuotą žodžiu, bet ir kitokia – patriotine veikla pasižymėjusių šviesių asmenybę.

Kazys Pranas, vyriausiasis iš dešimties Inčiūrų vaikų, gimė 1903 m. kovo 6 d. Ažušiekščio kaime (Kupiškio raj.), Antano Inčiūros ir Karolinos Šiliūnaitės iš gretimo Girbučių kaimo šeimoje. Ruošėsi būti kunigu, vėliau – vienuoliu, tačiau nei vienu, nei antru netapo. Tikintis liko. Išgarsėjo tapęs literatu. Pirmojo pasaulinio karo metais mokėsi Voroneže, vėliau

– Panevėžio mokytojų seminarijoje. Mokėjo kelias užsienio kalbas. Išgarsėjo kaip vienas pirmųjų produktyviausių A.Puškinio vertėjų, vertė N.Nekrasovą, M.Lermontovą, poeziją iš vokiečių ir lenkų kalbų. Savo originaliąją kūrybą skelbė daugiausia prieškarinėje katalikiškoje spaudoje ("Šaltinyje", "Ateityje", "Žvaigždutėje", "Naujojoje Romuvoje"). Prieš areštą yra prasitaręs, kad medžiagos turįs dviem knygoms

Inčiūrų šeima 1933 m. Balta suknele - Valerija, trečias iš kairės - Kazys Pranas

ir dar rašąs. Kur tie rankraščiai, koks jų likimas, niekas nežino. Buvo jis pažįstamas su poetu, prozininku ir dramaturgu, trejetą metų už jį jaunesniu bendravardžiu ir bendrapavardžiu Kaziu Inčiūra. Pagal judviejų susitarimą, kad nekiltų painiavos skaitytojams, mūsų aprašomas poetas pasirašinėjo dvigubu vardu – Kazys Pranas.

Prisimenu Kazį Praną Inčiūrą kaip savo mokytoją, dirbusį Lebedžių pradžios mokykloje (mokytojavo vokiečių keletą metų). Mokytojas vaikščiodavo su lazdele, nors ja pasiremti nereikėjo, eiseną buvo grakšti. Kalbėjo sklandžiai gražia taisyklinga kalba, diktantus diktavo iš atminties pasirinkdamas patarles, eilėraščių ar dainų ištraukas, turėjo gerą klausą, gražų balsą. Išoriškai nuo kaimiečių skyrėsi nebent švaria, tvarkinga apranga, tačiau šie, – nebūtų kupiškėnai, – neva keistenybių rasdavo. Sako, nuo Pyvesos tiltuko prie Alizavos mėtymas smulkius pinigėlius į vandenį stebėdavęs, ką daro žuvys. Pats nerūkė, tačiau papirosų kišenėje nešiojosi ir su tiktą rūkorių pavaišindavo – taip užmegzdavo pokalbį. Žinojome, kad mūsų mokytojas – poetas. Sukurdavo jis švelnaus humoro posmų apie vieną kitą išdykesnį savo mokinį, liepdavo tokiam išmokti ir nusidėjus padeklamuoti. Kai mokydavomės pasakėdiją, at-

sakinėjant turėdavome suvaidinti, o eilėraščių, kuriams buvo sukurta muzika, visi dainuodavom. Pavasariui išaušus mokytojas vedavo pėstute ekskursiją į savo tėviškę Ažušiekštį. Ten Inčiūrų šeimos padainuodavom, beržyne suvaidindavom "Vilką ir ėriuką" ar kitą miniatiūrą, tankumyne eidavom slėpynių. Po pamokų mokytojas išeidavo pasivaikščioti. Užsukdavo į mūsų sodybą – "tradicinio

šaukšto medaus ir stiklinės pieno". Su mano tėvu politikuodavo, o brolius gimnazistus pakalbindavo vokiškai.

Kas bendravo su poetu, patyrė jo taurumą, didžiadišį skumą. Karo ir pokario metais, kai reikėjo pagalbos į pavojų pakliuvusiems jaunimui, partizanams, rizikavo, visais įmanomais būdais padėdavo. Jo pastangų dėka ne vienas jaunuolis išvengė tragiško likimo. Kiek jis gimimo liudijimų yra "sukūręs", niekas nebeprisakys, tačiau du mano broliai ir mūsų kaimynas tokiais dokumentais pasinaudojo ir taip išvengė sovietinės armijos dar karo metais.

Poeto tėvai ir du jo broliai buvo ištremti į Sibirą (tėvas ten ir mirė). Dabar Ažušiekštėje Inčiūrų sodybos nebėra. Tik įrašas ant kryžiaus šio kaimo kapinaitėse primena, kad čia gyveno dora ir šviesi Inčiūrų šeima, iš kurios išėjo keturi mokytojai, tarp jų – ir mano mokytojas, Lietuvos patriotas. Kur ilsisi jo palikai, niekas nežino.

Prieš keletą metų Alizavos (Kupiškio raj.) bažnyčios šventoriuje parapijiečiai statė paminklą žuvusiems per sovietinę okupaciją iš akmenų su žuvusiųjų pavardėmis. Nuvežiau akmenėlį ir su iškalta K.P.Inčiūros pavarde. Tegul nors kuklus kenotafas primins poetą, nukankintą už sparnuotą žodį.

Algimantas ZOLUBAS

Kolymiečių susitikimas

Kasmet Rumšiškėse, Liaudies buities muziejuje, vyksta Magadano bei visos Kolymos buvusių politinių kalinių susitikimas.

Šiemet pakvieti ir jų šeimynariai, tad ir man, prieš septynerius metus mirusio buvusio politinio kalinio Algirdo Mikulskio žmonai, teko jame dalyvauti.

Kolyma lageriniame pragare buvo bene pati beviltiškiausia vieta, apsupta iš vakarų Verchojansko kalnagūbrio, iš rytų – Beringo sąsiaurio, iš šiaurės – Arkties vandenyno. Kraštas, plotu prilygstantis Vakarų Europai, buvo paverstas lageriu, valdomu čekistų. Ten, Kolymoje, buvo sukurta maldaknygė, pasaulyje žinoma kaip Sibiro lietuvių maldaknygė. Tenykščio pragaro kančias 7 metus kentėjo ir mano vyras Algirdas Mikulskis.

Pakvietė mane į susitikimą ir dėl kitos priežasties – paprašė atvežti Algirdo Mikulskio lagerių atsiminimus. Sovietiniais laikais jis buvo Sanitarijos-epidemiologijos stoties skyriaus vedėjas, tad apie praeitį užsiminti buvo pavojinga. O šiais laikais parašė atsiminimų, tik išleisti nebespėjo – mirė.

Dabar jie turėtų tilpti rengiamoje išleisti knygoje apie Kolymos tremtį.

Rumšiškėse susirinko 82 politiniai kaliniai ir tremtiniai kolymiečiai iš visų Lietuvos pakraščių. Bendro likimo broliai ir sesės dalyvavo šv. Mišiose Liaudies buities muziejaus koplyčioje, o kultūros rūmuose prie vaišių stalo dalijosi prisiminimais, šoko savo jaunystės šokius, dainavo anų dienų dainas.

Emilija MIKULSKIENĖ

Sveikiname

Ilgametį LPKTS Alytaus skyriaus pirmininką Stasį KIZELAVIČIŲ kario savanorio statuso suteikimo proga.

LPKTS valdyba

Skelbimai

Norėčiau įsigyti šiuos "Laisvės kovų archyvo" numerius: 6, 7, 8, 9, 10, 16, 19, 31.

Mano adresas:

Rimas Meškauskas, Lakštingalų g. 46, Telšiai.
Tel. 8-294 51301

Kviečiame rugpjūčio 10 d. (šeštadienį) į Dzūkiją. Paminėsime ir pagerbsime didvyriškai žuvusius Dainavos apygardos Merkio rinktinės Vanago grupės partizanus.

9 val. šv. Mišios Senosios Varėnos bažnyčioje. Po pamaldų vyksime į Vazgirdonių kaimo kapines, kur bus šventinamas paminklas žuvusiems partizanams.

Prisiminkime paskutinį mūsų...

Partizanas Klevas 1945 m. dalyvavo net 8 mūšiuose. Didžiausias – vykęs 1945 02 07 Miguičių kaime, Parūčių miške. Tada jis buvo sunkiai sužeistas.

1949 m. vasario 8 d. Kuklių kaimo partizanų ryšininkas (neseniai NKVD užverbuotas agentas) partizanų vadui F.Daugirdui-Šarūnui pranešė, kad jis atvyktų atsiimti svarbių dokumentų. Šarūnas į Kuklius pasiuntė grupę partizanų: T.Valicką-Balį, J. Budėną-Kleboną, J. Kaziulionį-Klevą, V.Sinkevičių-Vaidilutį, B.Palecką-Šturmą. Kuklių kaime laukė dvi enkavėdistų grupės: viena - pamiškėje, kita - prie ryšininko namo. Kaip raporte generolui majorui Gorlinskiui rašė Valkininkų garnizono čekistai, pirma grupė, vadovaujama seržanto Kononovo, partizanams paleido manydami, kad tai NKVD kareiviai, nes partizanai vilkėjo baltus maskavimo chalatus. Priartėjęs partizanams prie namo enkavė-

distai sutriko ir šaudydami kur pakliuvo bei patyrę nemažus nuostolius gėdingai išsilakstė kartu su savo vadu leitenantu Šubnikovu. Partizanai saugiai pasitraukė.

Vasario 9 d. įsūtę okupantai, sutelkę dideles kariuomenės ir strībų pajėgas iš Varėnos, Valkininkų, Daugų, Alovės ir net Alytaus, Puodžių kaime aptiko nuo grupės atsiskyrusius du partizanus, kurie atsišaudydami traukėsi 7 km. Tačiau buvo nukauti ant Pabezninko ežero kranto. Ir NKVD raporte, ir gyventojų atsiminimuose minimi partizanai: Juozas Kaziulionis-Klevas ir Valentas Sinkevičius-Vaidilutis, kovotojai nuo 1944 metų.

Klevo brolis Leonas-Karžygys ir Vaidilučio brolis Bronius-Vanagas taip pat garbingai žuvo partizanų gretose. Abiejų šeimos kentėjo šaltį ir badą Sibiro amžinojo įšalo žemėje.

LPKTS Varėnos sk.

Pasaulio lietuvių bendruomenės ir kraštų pirmininkų suvažiavimo

Programa

Druskininkai, Maironio g. 22

Rugpjūčio 11 d., sekmadienis
16-18 val. atvykimas į Druskininkus, registracija,
19-22 val. susipažinimo vakaras (dalyvauja meras ir vietos lietuviai).

Rugpjūčio 12 d., pirmadienis
7.45-8.45 val. pusryčiai,
9-11 val. pirmasis posėdis,
11-11.30 val. pertrauka,
11.30-13 val. antrasis posėdis,
13-14 val. pietūs,
14.30-17 val. trečiasis posėdis,
17-17.30 val. pertrauka, pasiruošimas išvadų pateikimui,
17.30-19 val. ketvirtasis posėdis,
19-20 val. vakarienė,
nuo 20 val. vakaronė, kultūrinė programa.

Rugpjūčio 13 d., antradienis
7.45-8.45 val. pusryčiai,
9-10.30 val. penktasis posėdis ("Lietuva ir išeivija"),

10.30-11 val. pertrauka,
11-12.30 val. šeštasis posėdis ("Lietuva baigiamajame kelyje į NATO"),
12.30-14 val. septintasis posėdis,
14-15 val. pietūs,
15.30-18.30 val. išvyka laivu į Liškiavą,
19-20 val. vakarienė,
nuo 20 val. vakaronė.

Rugpjūčio 14 d., trečiadienis
7.45-8.45 val. pusryčiai,
9-11 val. aštuntasis posėdis,
11-11.30 val. pertrauka,
11.30-13 val. devintasis posėdis,
13-14 val. pietūs,
14-16 val. dešimtas (baigiamasis) posėdis,
16.30-22.30 val. ekskursija po Dzūkijos nacionalinį parką.

Rugpjūčio 15 d., ketvirtadienis
8-9 val. pusryčiai,
10 val. suvažiavimo dalyviai išvyksta į Vilnių.

9 val. šv. Mišios Utenos Kristaus į Dangų Žengimo bažnyčioje.

Lankytinos vietos:

1. Bažnyčios šventorius – Kančių paminklas.
2. Partizanų Marijos Kankinių Karalienės koplyčia Kančių kalnelyje Utenoje.
3. Partizano Antano Kraujalio slaptavietė ir žuvimo vieta Papiškių k.
4. Šarūno rinktinės vado Vytauto Pakšto-Vaidoto bunkeris-vadavietė Labanoro girioje.
5. Partizanų telkimosi ir mūšio vietos Labanoro girioje.
6. Partizanų žūties vieta

Vytauto apygardos partizanų takais

Programa

Utena. 2002 m. rugpjūčio 31 d.

1. Vidžiūnų k.
2. 7. Vytauto apygardos partizanų vado Vinco Kaulinio-Miškinio žūties vieta Nolėnų k.
3. 8. Partizanų žūties vietos Painsės ir Davainių kaimuose.
4. 9. Šilo mūšio vieta Antazavėje.
5. 10. Lokio rinktinės vado Mykolo Kazano ir kitų partizanų žūties vieta Jaskoniškės vieniemyje.

Lankytinų vietų laiką ir trukmę renginio metu nustatys organizatoriai.

Maršruto ilgis 190 km.

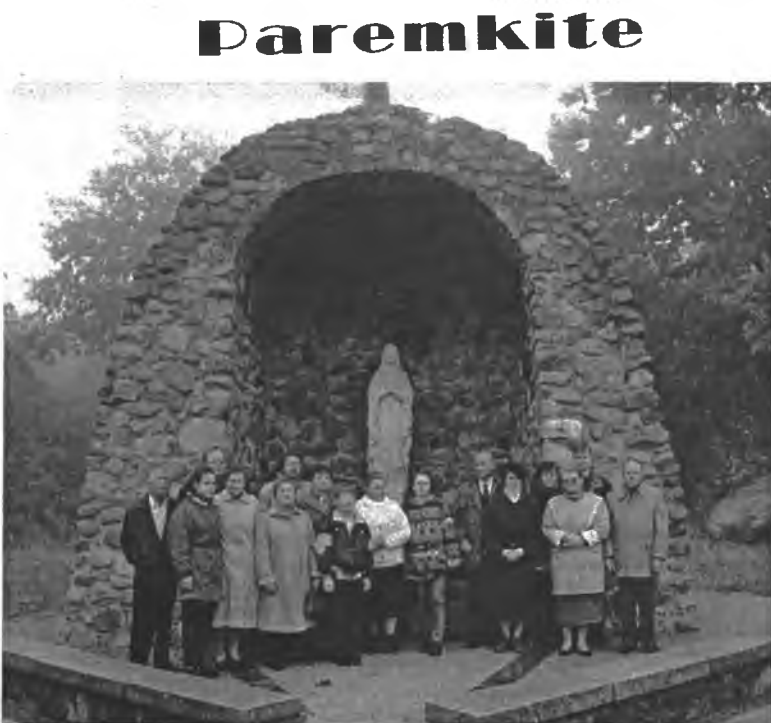
Renginio aptarimas, vakarienė Dusetose. Norintys pailsėti žaviuose Dusetų apylinkėse bus nebrangiai apgyvendinami.

Organizatoriai – LPKTS Utenos, Dusetų skyriai, Vytauto apygardos partizanų štabas

Prasidėjus Atgimimui Kaltinėnuose, ant Kepaluškaliano, Kaltinėnų kūnigo klebono iniciatyva pastatytas didelis 19 metrų gelžbetoninis paminklas – Atgimimo kryžius tautos kančioms įamžinti, o netoli – Lurdo koplyčia. Buvo numatyta pastatyti Tremtinių Kalvarijas – darbai pradėti, bet pritrūko lėšų. Buvęs susisiekimo ministras Jonas Biržiškis pastatė vieną koplyčią-staciją. Trys koplyčios dar neužbaigtos. Mūsų pareiga – finansiskai remti Tremtinių Kalvarijų statybas. Yra išrinkta Tremtinių aukų fondo komisija. Statybų darbus vykdo Kaltinėnų parapijos klebonas kun. Petras Linkevičius.

Labai prašome paaukoti kas kiek gali.

Aukas priims LPKTS Šilalės skyriaus būstinėje (Basanavičiaus 4-12, Šilalė) kasininkas K. Kalnikas, tel. (8-269) 52465. LPKTS Šilalės sk.

Lurdas. Tremtinių Kalvarijų pradžia

pirmininko P. Gedmonto tel. (8-269) 57285 (n.), mob. (8-612) 70503; pirm. pavad. T. Ūksienės tel. (8-269) 45932. Aukojamus pinigų galima perversi į Šilalės ŽŪB – sąskaita 000700604, banko kodas 9072207. LPKTS Šilalės sk. taryba

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Jonas Alkevičius
1922-2002

Areštuotas 1948 11 01, nuteistas kalėjo Omsko, Spasko lageriuose. Grįžęs dirbo prie statybų. Palaidotas Vilkaviškio kapinėse. Užjaučiame žmoną, dukras ir artimuosius.

LPKTS Vilkaviškio skyrius

Sigitas Sinickas
1929-2002

Gimė Marijampolės apskr., Šlavančių k. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje. 1948 m. areštuotas. Kalėjo Ekibastūze, Rūdnink-Džezkazgane. Išėjęs į laisvę vedė tremtinę. Grįžęs apsigyveno gimtajame kaime. Dirbo kolūkyje. Išlaugino 10 vaikų. Buvo aktyvus Sąjūdžio dalyvis, nuo 1993 m. – LPKTS narys.

Palaidotas Igliaukoje. Užjaučiame žmoną Birutę ir vaikus.
LPKTS Marijampolės skyrius

Teofilija Karauskienė
1914-2002

1946 m. vasarį iš Vieciūnų, Varėnos raj., su vyru ir 2 vaikais (vienas jų – 2-jų dienų mergaitė, kuri pakeliui mirė) ištremta į Permę, Sverdlovsko sr. Čia dirbo miškų ūkyje. Grįžę apsigyveno Vieciūnuose. Vilniuje su dukromis apsigyveno 1988 m.

Palaidota Vieciūnų kapinėse.

Vytautas Raudeliūnas
1930-2002

Gimė Padalių k., Kaišiadorių apskr. Mokėsi Padalių pradinėje mokykloje ir Kaišiadorių gimnazijoje. 1948 m. ištremtas į Krasnojarsko kr. Vėliau persikėlęs gyventi į Irkutską baigė Kūno kultūros technikumą ir dirbo mokytoju. 1954-1958 m. gyveno Kazachijoje. Baigęs Kūno kultūros instituto įstojo į Kazachijos universiteto Teisės fakultetą. 1958 m. grįžo į Lietuvą. Teisės studijas tęsė Vilniaus universitete. Dirbo Mokslų akademijos Teisės sektoriuje. Nuo 1969 m. dirbo Filosofijos, sociologijos ir teisės institute. Nuo 1992 m. dėstė teisės istoriją Vilniaus pedagoginiame universitete.

Visą savo gyvenimą Vytautas skyrė Lietuvos teisės istorijos klausimams, teisės istorijos paminklų tyrinėjimams, Lietuvos feodalinės teisės šaltiniams, rinko rankraštinę medžiagą Lietuvos, Lenkijos, Baltarusijos, Rusijos archyvuose.

Išleido reikšmingas knygas: 1982 m. "Biržų dvaro teismo knygos 1620-1745" (parengta kartu su R. Firkovičiumi), 1988 m. – "Lietuvos vyriausiojo Tribunolo sprendimai (1583-1655)" (parengta kartu su A. Baliuliu). Paskelbė daug straipsnių ne tik įvairiuose Lietuvos mokslo leidiniuose, bet ir Lenkijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje. Rašė ir populiarius straipsnius. Daug metų talkino įvairių enciklopedijų rengėjams; dirbo prie svarbaus veikalų – Antrojo Lietuvos Statuto (1566). Išvertė Statuto tekstą lietuvių kalba, parengė teksto rodyklę ir žodynėlį. Deja, šį jau nuveiktą milžinišką darbą teks pabaigti jo mokiniam. Parengta, bet neišleista "Žagarės dvaro teismo knygos". Kartu su teisininku Vytautu Zabiela parengė antrą "Antikomunistinio kongreso ir Tribunolo proceso" dalį.

Dalyvavo visuomeniniuose renginiuose, kur buvo aptariama Lietuvos istorija, gyventojų trėmimai, tautinių mažumų ir Rytų Lietuvos reikalai. Priklausė visuomeninės organizacijos – Lietuvos sandraugos ir kitų taryboms. Palaidotas gimtinėje – Kaišiadorių rajono Paparčių kapinėse.

LPKTS Kaišiadorių skyrius

Prašau atsiliiepti Vytautą **ADOMAITĮ**, gimusį 1921 09 11 Barkūnų k., Jurbarko raj., Juozo ir Onos (Baltarušaitės) Adomaičių sūnų.

Pažįstančius jį prašaurašyti adresu:
Liudai KUNDROTAITEI,
138 M. Lebeau,
Cowansville, Que.,
Canada J2K-3G6

Dėmesio

Rugpjūčio 10 d. Birzuose rengiamas Irkutsko sr. Golumetės raj. Novostroikos gyvenvietės tremtinių susitikimas.

11 val. šv. Mišios katalikų ir pamaldos reformatų bažnyčiose. Po to vyksime į Obelaukių kaimą